

Why is the בלעם story so important to הז"ל?

מסכת ברכות דף יב עמוד ב

אמר רבי אבהו בן זוטרתאי אמר רבי יהודה בר זבידא: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעוה – משום טורח צבור. מאי טעמא? אילימא משום דכתיב בה: "אל מוציאם ממצרים" – לימא פרשת רבית ופרשת משקלות דכתיב בהן יציאת מצרים! – אלא אמר רבי יוסי בר אבין: משום דכתיב בה האי קרא: "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו" – ולימא האי פסוקא ותו לא! – גמירי: כל פרשה דפסקה משה רבינו – פסקינן, דלא פסקה משה רבינו – לא פסקינן.

ירושלמי מסכת ברכות פרק א הלכה ה

בדין הוה שיהו קורין עשרת הדיברות בכל יום. ומפני מה אין קורין אותן? מפני טענת המינין, שלא יהו אומרים אלו לבדם ניתנו לו למשה בסיני. ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יהודה בר זבדא: בדין היה שיהו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום, ומפני מה אין קורים אותם? שלא להטריח על הציבור. ר' חונה אמר: מפני שכתוב בה שכיבה וקימה. ר' יוסי בי רבי בון אמר מפני שכתוב בהן יציאת מצרים ומלכות אמר ר"א מפני שכתובה בתורה ובנביאים ובכתובים

רש"י - כרע שכב - דדמי לבשכבך ובקומך שהקדוש ב"ה שומרנו בשכבנו ובקומנו לשכב שלמים ושקטים כארי וכלביא:

מדרש תנחומא

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא". אין אומה בעולם כיוצא בהן, הרי הן ישנים מן התורה ומן המצוות. עמדו משנתן, עומדים כאריות חוטפים קריאת שמע וממליכים להקדוש ברוך הוא, נעשין אריות, מפליגין לדרך ארץ למשא ומתן. אם נתקל אחד בכלום, או אם מחבלין באו ליגע באחד מהם, ממליך להקדוש ברוך הוא

דברים פרק כג:ה על-דבר אשר לא-קדמו אתכם, בלעם ובמרים, בדרך, בצאתכם ממצרים; ואשר שכר עליך את-בלעם בן-בעור, מפתור ארם נהרים--לקללך ו לא אכה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויגפף ה' אלקיך לה את הקללה לברכה פי אהבה ה' אלקיך.

נחמיה פרק יג:ב כי לא קדמו את-בני ישראל, בלעם ובמרים; וישכר עליו את-בלעם לקללו, ויגפף אלקינו הקללה לברכה.

שו"ת שרידי אש חלק ג סימן פז - וקשה להעלות על הדעת שרצו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע כל הפרשה מתחילתה מפסוק וירא בלק ואילך. ומסתבר, שהכוונה שרצו לקבוע פרשת מה טובו אהליך יעקב וכו' ... ועל פרשה זו אמרה הגמרא: כל פרשה שלא פסקה משה רבנו לא פסקינן.

מיכה פרק ו

א שָׁמְעוּ-נָא, אֵת אֲשֶׁר ה' אָמַר קוֹם רִיב אֵת הַהָרִים, וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבֻעוֹת קוֹלָהּ ב שָׁמְעוּ הָרִים אֵת-רִיב ה' וְהֵאֲתַנּוּ מוֹסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לָהּ עִם עַמּוֹ וְעַם יִשְׂרָאֵל יִתְנַכַּח ג עַמִּי מָה עָשִׂיתִי לָהּ וּמָה הִלְאַתִּיהָ עֲנֵה בִּי ד כִּי הֵעֲלִיתִיהָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עַבְדִּים פְּדִיתִיהָ וְאֲשַׁלַּח לִפְנֵיהָ אֶת-מִשְׁחָה אֶהְרֹן וּמְרִיָם ה עַמִּי זָכַר נָא מָה יַעֲזֹב בְּלֶק מִלֶּךָ מוֹאֵב וּמָה עָנָה אֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשִּׁטִּים עַד הַגִּלְגָּל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה' ו כַּמָּה אָקֻדֵם ה' אֶבְרָף לְאֵלֹקֵי מְרוֹם הָאֲקַדְמָנוּ בְּעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים בְּנֵי שָׁנָה. ז הִירָצָה ה' בְּאֵלֵפֵי אֵילִים בְּרִבְבוֹת נְחֹלֵי שָׁמֶן הָאֲמֹן בְּכוֹרֵי פִשְׁעֵי פְרִי בְטָנֵי חֲטָאת נִפְשֵׁי ח הִגִּיד לָהּ אָדָם מָה טוֹב וּמָה ה' דוֹרֵשׁ מִמָּה, כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהִצַּנֵּעַ לְכַת עִם אֱלֹקֵיהָ.

Michael Fishbane, JPS Bible Commentary, Haftarot, p. 562

The prophetic career of Micah is thus contemporaneous with that of Isaiah of Jerusalem...From the social critiques of Micah, on the other hand, we learn a great deal about the power structures of the time and the perversion of justice by the wealthy. All the same, much of this social reality, riddled with greedy landowners and callous acts of extortion, is precisely echoed in the diatribes of Isaiah...

Overall, Micah's cry condemns the rampant injustice in the land: the intolerable iniquity of the rapacious and power hungry, who dream of greed on their beds and rise to the dark deed come morning (Mic.2:1-2), and the insatiable lust of the mighty who devour their fellows (3:2-4) or deceive the gullible and trusting (3:5). Society is undone, says the prophet, by those "who make crooked all that is straight" and who lull the unwary into illusion (3:9, II). This social evil overwhelms Micah to such a degree that we hardly hear anything about cultic sins. At most we overhear the query of the people who wonder which sacrifices suffice for forgiveness (6:6-7), but this folly is not so much mocked or condemned as replaced with the instruction of justice and hesed (v. 8). This latter virtue is deemed the quintessential divine "demand" or requirement, says Micah; and in telling the people that this "has been told" to the people long before, he implies that such moral rectitude was a known basis for the divine-human bond.

במדבר פרק כג

א וַיֹּאמֶר בְּלַעַם אֶל בָּלַק בְּנֵה לִי בָזָה שְׁבָעָה מְזֻבָּחַת וְהֵכֵן לִי בָזָה שְׁבָעָה פְרִים וְשְׁבָעָה אֵילִים... יג וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלַק לָהּ בָּא אִתִּי אֶל מְקוֹם אַחַר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אָפֶס קִצְהוּ תִרְאֶה וְכִלּוֹ לֹא תִרְאֶה וְקִבְּנוּ לִי מִשָּׁם יָד וַיִּקְחָהּוּ שָׂדֵה צַפִּים אֶל רֹאשׁ הַפְּסָגָה וַיִּבְנוּ שְׁבָעָה מְזֻבָּחַת וַיַּעַל פָּר וָאֵיל בַּמְזֻבָּחַת.

יח וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר קוֹם בָּלַק וְשִׁמְעֵה הַאֲזִינָה עַדִּי בְנוּ צֶפֶר יִט לֹא אִישׁ אֵל וַיִּכְזַב וּבָן אָדָם וַיִּתְנַחֵם הֵהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדָבָר וְלֹא יִקְיָמָה כ הִנֵּה בְרַד לְקַחְתִּי וּבְרַד וְלֹא אֲשִׁיבָנָה כֹּא לֹא הִבִּיט אָנֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֲמֶל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקָיו עַמּוֹ וְתִרְוַעַת מִלֶּךָ בּוֹ כִּב א-ל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעַפֹת רָאֵם לוֹ כג כִּי לֹא נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כְּעַת יֹאמֶר לְיַעֲקֹב וַיִּלְיִשְׂרָאֵל מָה פָּעַל אֵל. כד הֵן עִם בָּלְבִיא יְקוּם וְכֹאֲרִי תִנְשָׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאכַל טָרֶף וְדָם תְּחַלְלִים יִשְׁמָה...

כח וַיִּקַּח בָּלַק, אֵת בְּלַעַם, רֹאשׁ הַפְּעוֹר, הַנִּשְׁקָף עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן כט וַיֹּאמֶר בְּלַעַם אֶל בָּלַק בְּנֵה לִי בָזָה שְׁבָעָה מְזֻבָּחַת וְהֵכֵן לִי בָזָה שְׁבָעָה פְרִים וְשְׁבָעָה אֵילִים לוֹ יַעֲשֶׂשׁ בָּלַק בְּאֲשֶׁר אָמַר בְּלַעַם וַיַּעַל פָּר וָאֵיל בַּמְזֻבָּחַת.